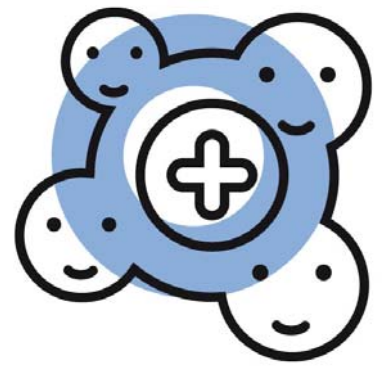

**Code Publieksparticipatie
Sneller & Beter
+
Bijsluiter**

Datum Augustus 2009

Code Publieksparticipatie Sneller & Beter

Wat is publieksparticipatie?

Publieksparticipatie is deelname van burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties aan de voorbereiding van besluitvorming. Het voortvarend realiseren van kwalitatief goede en maatschappelijk breed gedragen besluiten staat of valt met investeringen in participatie. Besluiten worden beter door publiek te laten meedenken en hun ideeën en belangen mee te nemen in keuzes van bestuurders. Participatie is daarmee een belangrijke aanvulling op bestaande relaties tussen bestuurders, ambtenaren en publiek.

Publieksparticipatie is onderdeel van de verkenningsfase en de planuitwerkingsfase bij alle Sneller & Beter-projecten. Participatie is maatwerk: soms is een intensieve consultatie in de verkenningsfase nodig, soms is een toets van het ontwerpbesluit door het indienen van een zienswijze voldoende. Passende participatie is een voorwaarde voor stroomlijning van de besluitvorming en verkorting van de totale doorlooptijd.

Publieksparticipatie is pas succesvol als bestuurders het nut zien en het enthousiast ondersteunen, ambtenaren het proces vakkundig regisseren en het publiek effectief meedenkt. Dan helpt publieksparticipatie om te komen tot snellere besluitvorming en betere besluiten. Het gaat altijd om een professioneel participatietraject op maat.

Hoe doe je publieksparticipatie?

Het kabinet heeft vijf uitgangspunten voor passende publieksparticipatie vastgesteld. Vertaald naar Sneller & Beter-projecten leidt dat tot deze spelregels:

1. **Participatie staat den dienste van besluitvorming**

- Neem bestuurlijke, beleidsmatige en procedurele kaders als vertrekpunt
- Zorg dat participatie volwaardig onderdeel is van het besluitvormingsproces
- Zorg bij belangrijke bestuurlijke, beleidsmatige of procedurele veranderingen voor consistentie in het participatieproces

2. **Maatwerk in participatievormen**

- Start met een analyse van stakeholders en richt participatie op constructief meedenken en zorgvuldige belangenafweging
- Stem de participatievorm af op de impact van de plannen, de beleidsruimte en de doelgroepen van de participatie
- Maak voor de verkenningsfase en de planuitwerkingsfase een procesontwerp en een participatieplan
- Zorg voor voldoende tijd en voldoende geld om de participatie uit te voeren

3. **Goed samenspel van bestuurders, ambtenaren en publiek**

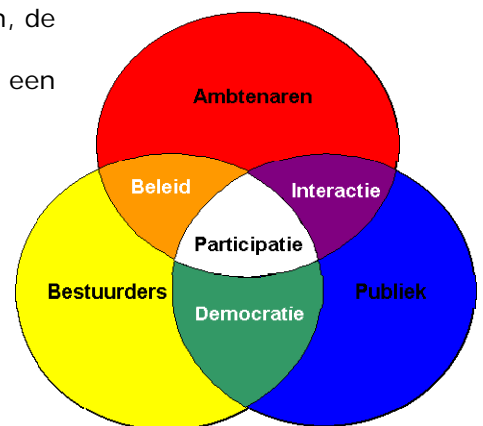
- Laat bestuurders het participatieplan goedkeuren
- Maak bestuurders enthousiast voor en betrokken bij het hele participatietraject
- Wees vooraf duidelijk over de mate waarin participatie invloed heeft op de besluitvorming
- Laat bestuurders na afloop verantwoorden hoe de verschillende belangen hebben doorgewerkt in het besluit

4. **Juiste houding, competenties en kennis**

- Maak afspraken met betrokkenen over hoe je met elkaar wilt omgaan en hoe je elkaar op gedrag kunt aanspreken
- Creëer een respectvolle sfeer waarin betrokkenen open kunnen zijn over hun wensen en belangen
- Wees een betrouwbare partner en creëer vertrouwen tussen de betrokkenen
- Wees creatief en heb een goed overzicht van en inzicht in participatiemethoden

5. **Heldere en betrouwbare communicatie**

- Zorg voor een heldere aansluiting van de verschillende participatiemomenten
- Communiceer open en effectief en stel alle relevante informatie beschikbaar.

PARTICIPATIE = SAMENSPEL

Meer weten over publieksparticipatie?

Aanvullende informatie over de code staat in de Strategische Handreiking. Voor advies over het gebruik van de code kun je terecht bij het Centrum Publieksparticipatie, 070-3519600.

Bijsluiter bij de Code Publieksparticipatie Sneller & Beter

28 april 2009, opgesteld door Centrum Publieksparticipatie na consultatie belanghebbenden

Publieksparticipatie is een voorwaarde om bij ruimtelijk-economische projecten sneller en beter besluiten te kunnen nemen. In het Actieplan Sneller en Beter en de kabinetsreactie *Inspraak Nieuwe Stijl* is afgesproken dat er spelregels voor publieksparticipatie moeten komen. Deze Code Publieksparticipatie Sneller & Beter geeft ambtenaren en bestuurders houvast bij het organiseren van publieksparticipatie.

Opzet van de Code Publieksparticipatie Sneller & Beter

De Code Publieksparticipatie Sneller & Beter bestaat uit twee delen:

- Wat is publieksparticipatie?
- Hoe doe je publieksparticipatie?

Bij de Code Publieksparticipatie Sneller & Beter hoort deze bijsluiter met een beschrijving van de juridische status, het doel, de doelgroepen en het gebruik. Informatie over de achtergrond en ontstaansgeschiedenis van de code staat in de bijlage.

Juridische status van de Code Publieksparticipatie Sneller & Beter

Publieksparticipatie bij Sneller & Beter-projecten bestaat in principe uit twee vormen:

- Consultatie: een niet-wettelijk verplichte vorm van participatie gericht op het benutten van meedenkkraft
- Toets: Participatie over een concept-Structuurvisie of een ontwerpbesluit. De toets is het formele sluitstuk van participatie en biedt het publiek de mogelijkheid zienswijzen in te dienen conform afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht.

De kwaliteit van toets wordt geborgd door wettelijke verankering. De kwaliteit van de consultatie wordt geborgd door een professionele aanpak. De Code Publieksparticipatie Sneller & Beter vormt een houvast voor de inrichting van een professioneel participatietraject. De code is uitdrukkelijk niet bedoeld als (zelf)bindende regelgeving of een beleidsregel in de zin van de Algemene wet bestuursrecht. Het geeft geen uitleg aan wettelijke voorschriften over zienswijzen of besluitvorming, maar is een praktisch handvat voor het leveren van professioneel maatwerk bij vormvrije consultatie.

Voor wie is de Code Publieksparticipatie Sneller & Beter bedoeld?

De Code Publieksparticipatie is geschreven voor de Sneller & Beter-projecten. Hoewel de code betrekking heeft op alle betrokken bestuurders, ambtenaren en publiek is deze expliciet bedoeld voor de ambtenaren die bij deze projecten betrokken zijn.

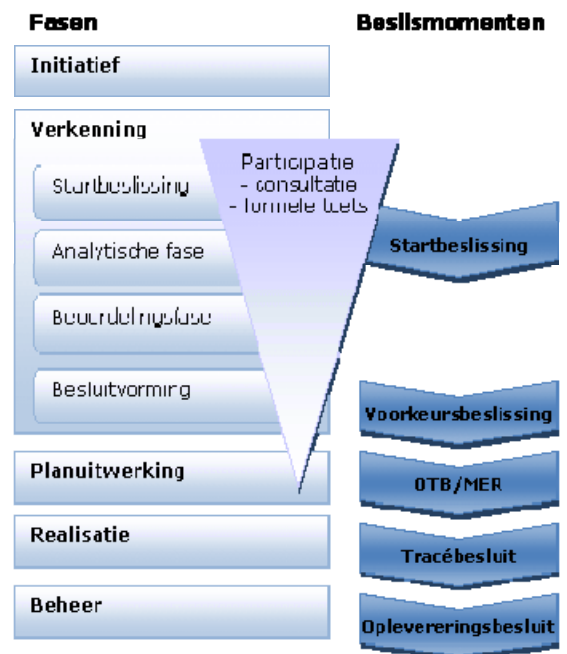
Wanneer wordt de Code Publieksparticipatie Sneller & Beter gebruikt?

Publieksparticipatie vindt op maat plaats in de verkenningsfase, zowel in een brede verkenning met een Structuurvisie als in een vormvrije verkenning, en in de planuitwerkingsfase.

Iedere verkenning begint met een startbeslissing en eindigt met een voorkeursbeslissing. Onderdeel van iedere startbeslissing is een procesontwerp en een participatieplan. Publieksparticipatie begint dus pas na de startbeslissing.

In de verkenningsfase ligt de focus op consultatie van burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties. De intensiteit en reikwijdte van de participatie zijn bij een brede verkenning respectievelijk hoger en groter dan bij een vormvrije verkenning. Wel wordt het publiek bij alle verkenningen in principe betrokken bij nut en noodzaak, oplossingsrichtingen en bij de afweging

Fasen van de Sneller en Beter-projecten

van de verschillende oplossingen. De brede verkenningsfase eindigt met een formele toets van de concept-Structuurvisie.

De voorkeursbeslissing is de start van de planuitwerkingsfase, deze fase eindigt met een onherroepelijk Tracébesluit. In deze fase ligt de focus bij de direct belanghebbenden. Consultatie is hier optioneel en afhankelijk van de aard van het project, maar vindt in principe gericht plaats. Een formele toets over het ontwerp-Tracébesluit is wettelijk verplicht.

Waarom dient de Code Publieksparticipatie Sneller & Beter?

De commissie Versnelling Besluitvorming Infrastructurele Projecten heeft geadviseerd om in een vroegtijdig stadium van de verkenningsfase alle betrokken burgers, bedrijven en belangorganisaties te betrekken. De urgentie tot participatie vroeg in het planproces komt ook tot uiting in het Besluit ruimtelijke ordening en de in de Kamer aanhangige wijziging van de Wet milieubeheer in verband met de modernisering van de m.e.r.-regelgeving. Publieksparticipatie is de fase van ideologie voorbij. Het maakt onderdeel uit van de professionele procesvoering van Sneller & Beter-projecten.

Succesvolle publieksparticipatie is maatwerk en vraagt om een professionele aanpak. Hiervoor zijn de vijf door het kabinet vastgestelde uitgangspunten voor publieksparticipatie in de Code Publieksparticipatie uitgewerkt in spelregels. De uitgangspunten en de spelregels zijn gebaseerd op brede ervaring met interactieve beleidsvorming, consultaties, dialogen en formele inspraak. De spelregels zijn een voorwaarde voor succes, maar geen garantie. Wel maken de spelregels het participatieproces transparant en uitlegbaar.

De Code Publieksparticipatie sluit aan op de 'Code goed openbaar bestuur' die medio 2009 geïntroduceerd wordt. In deze Code worden de waarden voor goed bestuur beschreven. Beide codes hanteren het principe dat de overheidsorganisatie die een participatietraject organiseert, ook de randvoorwaarden moet creëren voor mensen om daadwerkelijk mee te kunnen doen. Dat is belangrijk voor de legitimiteit en de kwaliteit van de uitkomst.

Procesontwerp en participatieplan

Er is gekozen voor één code die gebruikt wordt bij alle Sneller & Beter-projecten. De invulling van de participatie is echter maatwerk en is afhankelijk van de specifieke kenmerken van het project. Voor succesvolle publieksparticipatie dient per project een procesontwerp en een participatieplan gemaakt te worden. In het procesontwerp wordt de aanpak van publieksparticipatie uitgetekend in het besluitvormingsproces. Ook bij bestuurlijke, beleidsmatige en procedurele veranderingen dient de consistentie van het participatieproces bewaakt te worden. Het procesontwerp vormt de basis voor een participatieplan. Dat beschrijft helder en duidelijk welke doelgroepen, op welk moment en op welke manier, welke vragen beantwoorden. In de verkenningsfase zijn procesontwerp en participatieplan onderdeel van de startbeslissing, in de planuitwerkingsfase worden ze bij aanvang van de fase gemaakt.

Extra informatie over de Code Publieksparticipatie Sneller & Beter

Aanvullende informatie over het gebruik van de Code Publieksparticipatie staat in de Strategische Handreiking, die aansluit bij de procesaanpak van Sneller & Beter. Het gebruik van participatie wordt uitgewerkt voor de volgende fases: startbesluit, brede verkenning, vormvrije verkenning, voorkeursbesluit en planuitwerking. Per fase wordt beschreven welk doel participatie in deze fase dient, wat de mogelijkheden voor participatie zijn en welke methodes hiervoor beschikbaar zijn. Tevens wordt ingegaan op de toepassing van de code en worden aanbevelingen gedaan voor afspraken over houding en gedrag. Het Centrum Publieksparticipatie (voorheen Inspraakpunt) adviseert en ondersteunt bij het gebruik van de code en de handreiking en bij het opstellen van een procesontwerp en participatieplan bij een concreet project.